

הודעה לעיתונות: התייחסות הנגיד למסגרות הפיסקאליות 2023-2024 בישיבת הממשלה

שנערכה היום

נגיד בנק ישראל, פרופ' אמיר ירון, נשא דברים היום בישיבת הממשלה בנושא תקציב המדינה. מצורפים עיקרי דבריו:

אני רוצה להודות לרוה"מ ולשר האוצר על דיוני ההכנה לתקציב. כמו-כן אני מביע הערכה לשר סמוטריץ' ולצוות האוצר על תקציב אחראי, וכפי שציין השר לגבי הסינכרון החשוב בין מדיניות התקציב והמדיניות המוניטרית.

תקציב המדינה לשנתיים הקרובות מחייב זהירות רבה. מצד אחד, משתני המקרו של המשק מציגים תמונה של משק איתן. הצמיחה בשנת 2022 הסתכמה ב-6.5% - ורמת התוצר גבוהה מהתוואי על פי מגמת טרום המשבר. שיעור האבטלה חזר לרמה הנמוכה ששררה ערב הקורונה, שיעור המשרות הפנויות גבוה, ויחס החוב הציבורי לתוצר כבר חזר לסביבה בה היה ערב הקורונה - כ-61% תוצר. מאידך, ובמידה לא מבוטלת בשל הביקושים הערים, האינפלציה עלתה השנה והגיעה ל-5.4% - גבוהה מהיעד של 3%-1. **השווקים הפיננסיים מאופיינים בתקופה האחרונה בתנודתיות ניכרת, ולאחרונה אף בפיחות משמעותי בשקל. התפתחויות אלה מחייבות אחריות רבה בניהול מדיניות הממשלה כדי לבסס את אמון השווקים, שבאופיים מתנהגים לפעמים בצורה לא ליניארית. יש להימנע ממדיניות פיסקלית שתרחיב עוד יותר את הביקושים במשק ותגדיל בכך את הלחצים האינפלציוניים באופן שיעכב את חזרת האינפלציה לתחום היעד ויעלה את הריביות במשק.**

הכלת הסכמי השכר במגזר הציבורי וצרכי המשרדים ומערכת הביטחון במסגרת התקציב המוצעת היא מאתגרת. עם זאת, מסגרת התקציב המוצעת מבטאת אחריות פיסקלית שמביאה בחשבון את אי הוודאות הניכרת בעת בניית תחזית ההכנסות ובכך מחזקת את האמינות הפיסקלית של ממשלת ישראל.¹ ההתפתחויות בבריטניה בשנה האחרונה הזכירו לנו את ההשלכות של תכניות פיסקליות שנתפסות כלא אחראיות ואת העלות של תיקון הנזק כאשר נפגע אמון השווקים.

תחזית ההכנסות המרכזית של בנק ישראל² לשנתיים הקרובות דומה לזו של משרד האוצר. על פי תחזית זו, **אישור תקציב התואם את מסגרות ההוצאה המוצעות³ יביא לגירעון של קרוב לאחוז תוצר אחד בכל אחת מהשנים 2023 ו-2024.** שיעורי גירעון אלו צפויים להפחית את יחס החוב לתוצר אל מתחת ל-60% כבר בשנים אלו, ויתרמו לחיזוק האיתנות הפיסקלית של מדינת ישראל.

¹ חלק מאי הוודאות מגודר באמצעות תקציב התאמות (רזרבה) בסך 3.6 מיליארדי ₪ בשנת 2024.

² 468 מיליארד ב-2023 ו-498 מיליארד ב-2024 לפני צעדי התאמות בהכנסות בסך 2.5 מיליארדי ש"ח, אבל כולל הארכה של הוראות השעה להפחתת הבלו, המס על פחם, המכסים ונקודות הזיכוי על ילדים בגיל 6-12 + ביטול מס המשקאות הממותקים.

³ 485 מיליארד ש"ח ב-2023 ו-514 מיליארד ש"ח ב-2024.

מסגרת התקציב האחראית היא חשובה בשל מאזן הסיכונים שאנו רואים לגבי ההכנסות הצפויות, שמוטה כלפי מטה. יש לקחת בחשבון מספר סיכונים, שאם יתממשו, ההכנסות בפועל יהיו נמוכות יותר מהתחזית כבר בשנתיים הקרובות, ואם לא אז בטווח הבינוני, ולכן הגירעון עלול להיות גבוה יותר.

ראשית, כאמור, המשק מצוי בתעסוקה מלאה ורמת התוצר גבוהה מהתוואי הרב-שנתי. מצב זה תורם להגדלת תקבולי המס, אך קשה לצפות מתי ובאיזו עוצמה תשתנה המגמה, והסביבה הבין-לאומית משקפת סיכונים שכבר באו לידי ביטוי בהאטת היצוא ברבעון האחרון. שנית, רמת ההכנסות הגבוהה ביחס לתוצר בשנים 2021 ו-2022 נבעה במידה רבה מהכנסות חריגות שאינן בהכרח בנות התמדה - ממיסוי נדלין ומכירת קרקעות, משוק ההון, ממבצע רווחים כלואים, מהקדמת רכישות כלי רכב, מהגאות שהייתה בהיי-טק ומהשפעת האצת האינפלציה על גביית מס ההכנסה. סממן לסיכון זה הוא שבחודשים האחרונים אנו מתחילים כבר לראות ירידה בתקבולי המסים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

בשל סיכונים אלו לתחזית ההכנסות, יש להיזהר בעת הזאת מהגדלת ההוצאות מעבר לתקציב המוצע, ו/או מהפחתות מסים, על בסיס המצב הפיסקאלי הנוח המבטא השפעות שעלולות להיות זמניות.

לצד הצורך בשמירה על אחריות פיסקאלית בעת הזו, המלצותינו לצעדים שיתמכו בהגדלת פריון העבודה בטווח הארוך נותרו בעיניהן. ישראל מתאפיינת ברמת השקעה נמוכה ביחס למדינות הייחוס המפותחות, במיוחד אם מביאים בחשבון את קצב גידול האוכלוסייה. לכן פרויקטי השקעה פיזיים כגון תשתיות תחבורה ובינוי מסגרות חינוך באזורים בהם יש מחסור היו רצויים בתנאים הפיסקאליים הנוכחיים. צר לי שאין מספיק תכניות רב-שנתיות שניתן לקדם כבר בשנתיים הקרובות. ככל שאכן לא ניתן להאיץ פרויקטי השקעות פיזיות בעלי תשואה משקית גבוהה במהלך שנות התקציב הקרובות, עדיף לנצל את הגרעון הנמוך יחסית לשימור המרווח הפיסקלי על-ידי צמצום יחס החוב לתוצר כפי שמוצע במסגרת התקציב, תוך בניית תכנית רב-שנתית שתבטיח הגדלת הוצאות תומכות צמיחה כבר בתקציב הבא. בהקשר זה חוק התשתיות הלאומיות הכלול בתכנית הכלכלית הוא רכיב חשוב ביכולת לקדם את ההשקעה בפרויקטים כאלה.

התכנית הכלכלית שהצגנו כוללת בתוכה גם מספר ניכר של הצעות החלטה וחקיקה בתחום הפיננסי. בנק ישראל בראשותי פעל רבות בשנים האחרונות להגביר את התחרות בתחומי הבנקאות והתשלומים, תוך שמירה על חוסנה של המערכת הבנקאית ואמינותו של מערך התשלומים במשק. לצערי הרב חלק מההצעות הכלולות בטיטות חוק ההסדרים עלולות להשיג בדיוק את המטרה ההפוכה, ועל כך אנהל שיח משותף ופתוח עם שר האוצר.

לסיכום, מצב המשק טוב, אך בשל רמת האינפלציה ולאור הסיכונים בסביבה הבינ"ל והמקומית, חשוב לשמור על תקציב אחראי, כפי שהוצג היום, וכן על זהירות נדרשת בביצוע שינויי מדיניות.